Honorata Żółtowska–Szostek

Zespoły Adwokackie Izby Płockiej

Nowo powstała w 1975r. Izba Adwokacka w Płocku obejmująca obszar ówczesnego województwa płockiego i ciechanowskiego przejęła istniejące już od lat 50-tych XX w. Zespoły Adwokackie Izb Warszawskiej, Łódzkiej i Olsztyńskiej. W skład nowo utworzonej Izby Adwokackiej w Płocku weszły następujące Zespoły Adwokackie istniejące na danym terenie:

1. Zespół Adwokacki Nr 1 w Ciechanowie,
2. Zespół Adwokacki Nr 1 w Działdowie,
3. Zespół Adwokacki Nr 1 w Kutnie,
4. Zespół Adwokacki Nr 1 w Łęczycy,
5. Zespół Adwokacki Nr 1 w Mławie,
6. Zespół Adwokacki Nr 1 w Płocku,
7. Zespół Adwokacki Nr 2 w Płocku,
8. Zespół Adwokacki Nr 1 w Płońsku,
9. Zespół Adwokacki Nr 1 w Pułtusku.

W czasie dokonywanych przemian skutkujących powstaniem Izby Adwokackiej w Płocku nie istniał już Zespół Adwokacki Nr 1 w Gostyninie oraz Zespół Adwokacki Nr 1 w Sierpcu, później oba Zespołu zostały reaktywowane, po kolejnych przemianach administracyjnych przywracających istnienie Sądów Rejonowych w Gostyninie oraz Sierpcu.

Warto przypomnieć, iż historia samych Zespołów sięga najczęściej lat 50-tych XX wieku, kiedy to spośród prowadzących prywatną praktykę adwokatów tworzono Zespoły na mocy uchwał właściwych Rad Adwokackich w obrębie, których Zespół był tworzony.

Obowiązująca w latach 50-tych XX wieku ustawa z dnia 27.06.1950 r. o ustroju adwokatury, wskazywała w art. 68, iż adwokaci mogą w celu wykonywania zawody łączyć się w Zespoły Adwokackie. Wykonywanie zawodu adwokata w ramach Zespołu nie

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.05.6

było wtedy obowiązkiem. Jednakże czasy były tego rodzaju, że wykonywanie zawodu w ramach Zespołu stanowiło główną formę wykonywania zawodu. Rada Adwokacka w Warszawie w 1955 r. uzasadniając słuszność tworzenia Zespołów wskazywała, iż „Zespoły Adwokackie są wyższą uspołecznioną formą wykonywania czynności zawodowych adwokatury i mają w szczególności za zadanie uprzystępnienie udzielania w szerokim zakresie pomocy prawnej ludności pracującej miast i wsi".

Praktycznie wszystkie Zespoły, które istniały już na terenach województwa płockiego i ciechanowskiego w 1975 r. i które przejmowała nowo utworzona Izba Adwokacka w Płocku, powstały już w 50-tych latach XX w. i na dzień 1.01.1976 r. tworzyły zorganizowane zespoły adwokatów wykonujących zawód w ten właśnie sposób.

W latach 50-tych XX w., kiedy powstawały Zespoły, borykały się zazwyczaj z ogromnymi problemami lokalowymi, początkowo bowiem zarówno w Ministerstwie Sprawiedliwości, jak i w Naczelnej Radzie Adwokackiej istniała tendencja do tego, aby umiejscawiać Zespoły w budynkach sądów. Często były z tym ogromne problemy, i Zespoły musiały wielokrotnie zmieniać swoje siedziby.

Przypomnieć warto, że Rada Adwokacka, w której obrębie Zespół miał swoją siedzibę, zajmowała się zaopatrywaniem Zespołów w artykuły papiernicze, druki pełnomocnictw, substytucji, obwolut do akt itp. Togi adwokatom również przyznawała Rada Adwokacka. Zdarzało się często, że nie każdy adwokat, członek Zespołu Adwokackiego posiadał swoją własną lub przydzieloną togę. Były Zespoły, które dysponowały 1 lub 2 togami na cały Zespół. Problem pojawiał się wtedy, gdy kilku adwokatów musiało z nich skorzystać w tym samym czasie. W aktach Zespołu Adwokackiego Nr 1 w Płocku z tamtych czasów znajdujemy wniosek kierownika Zespołu o przydzielenie dodatkowych 6 tóg, albowiem potrzebne są dla adwokatów przyjezdnych. Obecnie każdy z adwokatów ma co najmniej jedną togę, niektórzy dwie albo trzy. Toga tak jak biurko czy maszyna do pisania stanowiła wyposażenie Zespołu.

Członkowie Zespołu pomagali sobie również nawzajem i nie chodzi wyłącznie o zastępowanie się na sprawach, ale również pomoc finansową, np. dofinansowanie kosztów leczenia adwokatów w uzdrowiskach, sfinansowanie kosztów nagrobka. Pomagano nie tylko jednostkowym adwokatom, ale i również całym Zespołom. Takiej pomocy np. w 1970 r. Zespół Adwokacki w Ciechanowie udzielił Zespołowi Adwokackiemu Nr 28 w Warszawie, która to pomoc polegała na przekazaniu temu Zespołowi 1% obrotu Zespołu za miesiące wrzesień i październik 1970 r. Inny niż znany w dzisiejszych kancelariach był sposób rozliczania Zespołów, który pozwalał na taką pomoc, dochody Zespołu bowiem były, co do zasady, dochodami wspólnymi. Co do zasady wynagrodzenie od klienta było wpłacane na rzecz Zespołu, a nie konkretnego adwokata. Wynagrodzenia przyjmował kierownik lub upoważniona kasjerka. Z osiąganych dochodów Zespół pokrywał koszty utrzymania oraz wypłacał adwokatom stosowne wygrodzenia. Ograniczenia również dotyczyły liczny etatów w Zespole, nie

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.05.6

można było zostać członkiem Zespołu, gdy limit etatów na to nie pozwalał. Dlatego np. wielu adwokatów z Warszawy było członkami Zespołów Adwokackich w Płocku, Pułtusku czy Płońsku.

Nierzadko Zespoły pomagały dzieciom z Domów Dziecka dokonując np. wpłat na książeczkę mieszkaniową (np. Zespół adwokacki Nr 1 w Ciechanowie) lub przesyłając pieniądze celem wsparcia utrzymania Domu Dziecka. Zdarzały się również inne wsparcia finansowe, np. uchwalona przez Zespół dotacja na rzecz jubileuszu ORMO w 1970 r.

Każdy Zespół miał swojego opiekuna w osobie adwokata, który był wyznaczany przez Radę Adwokacką. Kierownicy Zespołów składali Radom Adwokackim sprawozdania z działalności Zespołów oraz przesyłali protokoły z Zebrań.

Obecnie Zespoły stanowią relikt przeszłości, który różnie jest kojarzony, gdyż w stosunku do obecnych czasów z pewnością stanowił formę ograniczenia wykonywania zawodu adwokata, uniemożliwiając swobodny wybór klienta czy wysokości wynagrodzenia. Z drugiej strony Zespół jednoczył środowisko prawnicze i wpływał pozytywnie na relacje koleżeńskie. Do dziś można usłyszeć od starszych adwokatów wspomnienia wspólnych spotkań opłatkowych, imprez andrzejkowych czy imienin. W Izbie Adwokackiej w Płocku jeszcze do 2025 r. działał ostatni Zespół Adwokacki w Pułtusku.

Obecnie zostały tylko wspomnienia.

adw. Honorata Żółtowska-Szostek

Autorka jest adwokatem w Izbie Adwokackiej w Płocku.

The author is an attorney admitted to the Płock Bar Association.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.05.6